

«ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма: **Право**

Галузь знань: 08 **Право**

Спеціальність: 081 **Право**

Компонент освітньої програми – обов'язкова дисципліна

Рік підготовки – 3 рік, семестр - VI

Кількість кредитів: 3

Мова викладання: українська

Дні занять: згідно з розкладом

Консультації: згідно з розкладом

Керівник курсу – **Заплітна Ірина Анатоліївна**, викладач юридичних дисциплін, кандидат юридичних наук Контактна інформація - irynazaplitna91@gmail.com

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна **«Екологічне право»** відноситься до обов'язкових навчальних дисциплін, об'єктом вивчення якої є суспільні відносини, які виникають і розвиваються у сфері природокористування.

У курсі навчальної дисципліни передбачено вивчення поняття, предмету та методів екологічного права, його джерел, основних інститутів, правове регулювання використання, відтворення та охорони природних ресурсів, юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Завдяки цій дисципліні формується екологічна правосвідомість, набуваються вміння щодо практичної реалізації норм екологічного законодавства.

Викладання дисципліни забезпечує формування у здобувачів загальнотеоретичних правових понять та категорій, допомагає студентам виробити вміння тлумачити і застосовувати нормативні акти, що регулюють принципи й методи правового регулювання особистих, майнових, організаційних та інших суспільних відносин, які виникають та пов'язані в процесі використання та охорони природних ресурсів.

Знання та вміння, набуті при вивченні курсу можуть бути використані при різних правових ситуаціях, відокремлюванні юридично значущих фактів і формуванні обґрунтованих правових висновків; самостійній підготовці проектів необхідних актів застосування екологічного права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях; наданні консультацій щодо можливих способів захисту екологічних прав та інтересів у різних правових ситуаціях.

СТРУКТУРА КУРСУ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

КІЛЬКІСТЬ ГОДИН АУДИТ./САМОСТ.	ТЕМА	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	ФОРМИ КОНТРОЛЮ
--------------------------------------	------	---------------------	----------------

16/18	Змістовий модуль 1. Екологічне право: загальна частина		
4/6 Л1, С1	Тема 1. Екологічне право в системі права України	Знати поняття, предмет, значення екологічного права; розуміти важливість вивчення екологічного права в умовах воєнного стану; знати методи та принципи екологічного права, а також його систему; відрізняти цю галузь права від суміжних галузей.	Питання, ситуації для аналізу
4/4 Л2, С2	Тема 2. Джерела екологічного права України	Знати загальне поняття про джерела екологічного права, їх види; характеризувати Конституцію України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», інші нормативно-правові, в тому числі міжнародні, акти як джерела екологічного права.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
4/4 Л3, С3	Тема 3. Право природокористування	Характеризувати право природокористування, принципи та зміст; знати види природокористування, вміти їх класифікувати; розуміти зміст права природокористування та його особливості; знати суб'єктний та об'єктний склад загального та спеціального природокористування. відповідні сімейно-правові норми.	Питання, практичні завдання, тестові завдання
4/4 Л4, С4	Тема 4. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення	Знати поняття відповідальності за екологічні правопорушення як різновид юридичної відповідальності; аналізувати види екологічних правопорушень їх склад та відповідальність за їх вчинення; характеризувати екологічні правопорушення під час воєнного стану.	Тестові завдання, Модульний контроль
26/30	Змістовий модуль 2. Правове регулювання використання природних ресурсів		
4/4 Л5, С5	Тема 5. Правове регулювання використання та охорони земель	Знати склад та цільове призначення земель України, категорії земель; характеризувати правовий режим земель всіх категорій; аналізувати заходи з охорони земель.	Питання, ситуаційні завдання
4/4 Л6, С6	Тема 6. Правове регулювання використання та охорони надр	Знати поняття та загальну характеристику права користування надрами, види права користування надрами, їх класифікація. Характеризувати суб'єктний та об'єктний склад права надрокористування; підстави виникнення, зміни та припинення права користування надрами; характеризувати заходи з охорони надр.	Питання, тестові завдання
4/4 Л7, С7	Тема 7. Правова охорона та використання вод	Знати процедуру правового регулювання використання й охорони вод; характеризувати юридичну відповідальність за порушення водного законодавства; розуміти вплив збройної агресії на правову охорону вод.	Питання, ситуаційні завдання, Реферати-повідомлення
4/6 Л8, С8	Тема 8. Правове регулювання використання та охорони тваринного та рослинного світу	Знати поняття та види об'єктів тваринного і рослинного світу, види та способи їх використання; характеризувати вплив воєнного стану на правове регулювання використання та охорони тваринного та рослинного світу.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
4/6 Л9, С9	Тема 9. Правова охорона атмосферного повітря	Характеризувати атмосферне повітря як об'єкт правової охорони; знати правове регулювання охорони атмосферного повітря; розрізняти види відповідальності за порушення атмосферного охоронного законодавства; знати правове регулювання охорони довкілля під час збройної агресії.	Питання, ситуаційні завдання

6/6 Л10,Л11, С10	Тема 10. Правове регулювання відносин щодо надзвичайних екологічних ситуацій	Знати поняття надзвичайної екологічної ситуації, правове регулювання надзвичайних ситуацій за законодавством України; розуміти правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації; характеризувати воєнний конфлікт як підставу виникнення надзвичайних екологічних ситуацій.	Модульний контроль
---------------------	---	--	--------------------

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Семестр VI

	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень	7 тиждень	8 тиждень	9 тиждень	10 тиждень	11 тиждень	12 тиждень	13 тиждень	14 тиждень
Лекції	Л1	Л2	Л3		Л4	Л5	Л6		Л7	Л8	Л9		Л10,Л11	
Семінарські заняття	С1		С2	С3	С4		С5	С6	С7		С8	С9		С10
Контроль знань					МК1									ІНД3 МК2

Л1 - лекції

С1 - семінарське заняття по темі 1

МК1 - модульний контроль 1

ІНД3 - індивідуальне навчально-дослідне завдання

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології компетентісного навчання.

На лекціях у формі активної бесіди з елементами навчальної дискусії розглядаються основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна участь студентів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції.

Теоретичні знання, отримані студентами під час лекцій, обговорюються більш детально на **семінарських заняттях** у формі міні-дискусій, представлення міні-проектів, розв'язування ситуаційних завдань (кейсів), розгляду правових ситуацій.

При підготовці до семінарських занять студент опрацьовує теоретичні питання відповідно до плану заняття, звертаючи увагу на вимоги щодо оформлення. Інформаційними джерелами для здобувачів освіти є конспект лекцій та наведений у навчальних матеріалах перелік рекомендованої літератури щодо кожної теми. За наявності серед завдань семінарського заняття підготовки реферату – робота здобувачів освіти полягає у підготовці належно оформленого реферативного дослідження та

публічного представлення його результатів.

Ситуативні завдання розв'язуються за наступним алгоритмом:

1. Встановлення кола суспільних відносин, які передбачаються завданням.
2. Правова характеристику суті ситуаційного завдання.
3. Визначення нормативно-правової бази, необхідної для вирішення конкретної ситуації.
4. Всебічне і повне обґрунтування правових висновків стосовно вирішення конкретної ситуації.

Оскільки формування практичних навичок базується на основі теоретичних знань, на семінарських заняттях може здійснюватися поточний контроль у формі тестового опитування.

У процесі семінарського заняття студенти вчаться формулювати свою точку зору, вільно володіти професійними термінами, логічно викладати матеріал, підбирати докази у підтвердження своїх думок, вчаться публічно виступати, правильно застосовувати норми права на практиці та приймати власні рішення у невизначених ситуаціях.

Питання для обговорення, практичні та індивідуальні завдання для підготовки до семінарських занять, конкретні вимоги до окремих тем занять подані у відповідних методичних вказівках.

Терміни проведення різних форм занять наведені у схемі вивчення дисципліни.

ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок самостійного опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками тлумачення і застосування правових норм як національного, так і міжнародного права.

Самостійна робота студентів організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання. Крім того, по деяких темах передбачається написання рефератів, міні-проектів, підготовки презентаційних матеріалів. Обсяг самостійної роботи визначається кількістю годин, передбачених робочою програмою.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до Положення про порядок рейтингового оцінювання знань (освітніх досягнень) здобувачів вищої освіти.

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають:

- *поточний контроль,*
- *модульний контроль,*
- *виконання індивідуального навчально-дослідного завдання*
- *підсумковий контроль у формі заліку.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- усне опитування - передбачає розгорнуту відповідь студента на оцінку; він повинен самостійно пояснити вивчений матеріал, довести наукові положення, навести власні приклади;
- дискусія - обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань;
- письмове опитування - з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з тем дисципліни, визначення їх якості - правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці;
- тестова перевірка як один із видів письмового опитування - передбачає визначення рівня сформованості знань і вмінь з певної теми дисципліни за допомогою тестів відкритої і закритої форм;
- вирішення ситуативних завдань (кейсів) - проводиться з метою об'єктивного з'ясування спроможності студентів застосовувати правові норми, до конкретних життєвих ситуацій, перевірки професійних компетентностей із прийняття рішень в умовах невизначеності.

Ключовими формами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- індивідуальна перевірка - проводиться щодо конкретних студентів і має на меті з'ясування рівня засвоєння студентом знань, умінь і навичок, рівня формування професійних компетентностей;
- фронтальна перевірка - форма контролю, що спрямована на з'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час. Вона передбачає короткі відповіді з місця на короткі запитання або письмову роботу;

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та семінарських занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю є завдання, які включають перевірку теоретичних положень курсу, можуть містити практичні або тестові завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни загалом

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумковий контроль у формі диференційованого **заліку** - оцінюється на підставі результатів поточного та модульного контролів, захисту ІНДЗ, не передбачаючи обов'язкової присутності студента.

ПРИКЛАД розрахунку підсумкової оцінки, якщо форма підсумкового контролю диференційований залік	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підсумков ий модульний контроль)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Модуль 4 (екзамен)	ПІДСУМКОВА ОЦІНКА
Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	–	100
Бали здобувача освіти	80	85	90	–	82 бали
Формула розрахунку підсумкової оцінки в балах: $80 \cdot 0,7 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 = 82$					

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ.

Здобувач освіти повинен дотримуватись [Правил внутрішнього розпорядку Коледжу](#) та відвідувати заняття згідно з розкладом. Очікується, що студенти відвідають усі лекції та семінарські заняття курсу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, участь у науково-дослідницьких заходах, міжнародне стажування навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, які передбачено у межах курсу.

Пропущені заняття та незадовільні оцінки (поточний контроль, ПМК) повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладача. Роботи (ПМК, ІНДЗ), які здаються із порушенням

термінів без поважних причин, можуть бути оцінені на нижчу оцінку (до 10 балів).

До початку сесії студенти повинні виконати усі підсумкові контрольні заходи і отримати по кожному з Модулів 1, 2, 3 не менше 60 балів.

ПОЛІТИКА ЩОДО АПЕЛЯЦІЙ.

Студент має право оскаржити оцінку, отриману за результатами підсумкового семестрового контролю у формі іспиту (крім незадовільної оцінки). Такі випадки регулюються [Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів](#). Перескладання незадовільних оцінок здійснюється відповідно до [Положення про порядок ліквідації академічних заборгованостей здобувачами вищої освіти](#).

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

У Коледжі академічна доброчесність регулюється [Положенням про академічну доброчесність](#) та передбачається за замовчуванням. Це означає, що усі здані роботи є результатом розумової праці студента, їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політики Коледжу та документи щодо академічної доброчесності (як інституційного, так і загальнодержавного значення) наведені на сторінці Коледжу [АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ](#)

ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА КУРСУ

1. Конституція України від 26 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. Редакція від 16.10.2020 р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
3. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР. Редакція від 16.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII. Редакція від 03.07.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.
5. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Редакція від 30.12.2020 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Редакція від 01.01.2021 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
8. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
9. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
10. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
11. Про рослинний світ: Закон України від 09 квітня 1999 р. № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>.
12. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>.
13. Екологічне право : підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, А.К. Соколова та ін.] ; за ред. А.П. Гетьмана. – Харків : Право, 2022, 552 с.

14. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с. URL: [https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5077/1/Екологічне%20право МАКЕТ.pdf](https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5077/1/Екологічне%20право%20МАКЕТ.pdf)
15. Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. URL: [https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10687/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82 %D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%B2%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%85.pdf](https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10687/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%B2%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%85.pdf)
16. Краснова М. В. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2021. – 190 с. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/835ee4f7-5303-400a-8ff9-4e527aa352d0/content> .
17. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, А. К. Соколова та ін.] ; за ред. А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2021. – 552 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/images/files/Eco_pravo_2021.pdf .

Інформаційні ресурси

Назва ресурсу або організації	Електронна адреса
Веб-сайти наукових установ	
Міжнародна асоціація юридичних наук (МАЮН)/ International Association of Legal Science	http://aisj-ials.org
Законодавство України	http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main
Міністерство освіти і науки України	http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/
Правові системи країн світу: дослідницька група JuriGlobe (Університет Оттави)	http://www.juriglobe.ca
Офіційний сайт наукової діяльності Національної академії ім. Я. Мудрого	http://nulau.org.ua/index.php?r=biblio
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua/
Харківська державна наукова бібліотека	http://korolenko.kharkov.com/